

[Hartvig Frisch.]

97 til 98, uden at det overhovedet er muligt at prøve efter.

Naar man tænker paa denne halve Procent, som hele Grundlovssagen strandede paa, er det ogsaa værd at bemærke, at J. C. Christensens berømte 45 pCt.-Regel denne Gang har ført til, at ca. 15 000 tysksindede og ca. 14 000 Færinger har kunnet afgøre Grundlovsspørgsmaalet i Danmark. Det slesvigske Parti havde paa Forhaand erklæret ikke at ville deltage, og det vilde, som denne Regel er affattet, betyde det samme som at stemme imod. Og Tallene fra Færøerne viser, at Spørgsmaalet deroppe har været betragtet som et særligt dansk Anliggende. Man maa vel have Lov at sige, at det er en køn Bestemmelse, som kan føre til et saadant Resultat.

Naar man nu siger, at 45 pCt.-Regelen ogsaa fandtes i det sidste Grundlovsforslag, skal det ikke være nogen Hemmelighed, at baade Socialdemokrater og Radikale har gjort deres yderste for at faa den væk. Fra enkelte Sider uden for Regeringspartierne erkendte man det urimelige i Bestemmelsen, fordi den favoriserer alle de dovne, men man kunde ikke rokke det, mest af alt fordi der var Frygt for fra visse Sider i en nær Fremtid at blive stillet over for yderligere Nedsættelse af Valgretsaldere.

Da Antallet af Ja-Stemmer ligger saa nær ved de 45 pCt., er det naturligvis fristende at søge Aarsagen til, at Forslaget faldt, ved at gaa paa Jagt efter bestemte udeblevne Vælgere. Sammenligningsgrundlaget er her selvfølgelig Folketingsvalgets Tal for de 3 Grundlovspartier, og efter den Alen kan man konstatere ikke ringe Forskelle mellem Landsdelene. Alle disse Klager er for mig blot Jammer over spildt Mælk, og jeg ønsker ikke at indlede et Slagsmaal mellem Grundlovstilhængerne om mere eller mindre uviste Talberegninger. Vi har kæmpet den gode Kamp sammen, og saa maa vi ogsaa kunne skilles med sænkede Kaarder; i Fremtiden har vi jo nok at tage fat paa, som mere end tilstrækkeligt kan dele Anskuelserne.

Det, vi tabte paa, vi, der repræsenterer op imod 1 Million danske Vælgere, var en lurvet og ussel Modstand fra Venstre og dets Presse, som ikke engang kunde gaa ind i en aaben og ærlig Nej-Kampagne. De har med Dovenskab som allieret hindret os i at afskaffe Landstinget, og nu sidder de altsaa tilbage med dette Landsting — velbekomme dem! (*Tilraab*: Tak i lige Maade!). Ja, Gud ved, hvor Smagen bliver bedst! Naar Regnskabet ude i Befolkningen skal

gøres op mellem dem, der aktivt har været med, men tabt, og dem, der slet ikke vilde være med til noget som helst, kan det vist komme til at gaa efter det Mundheld, der er blevet en fast Rubrik i en stor københavnsk Avis: Hellere ramme ved Siden af end slet ikke at ramme. For saa nær var det virkelig, at det, der skete, flyttede et Maal i dansk Politik. Jeg kunde ogsaa tænke mig at stige noget højere op i Klassikerne og citere Goethes Ord i Slutningen af „Faust“: Das Unzulängliche hier wird's Ereigniss — det utilstrækkelige, her bliver det Fuldbyr-delse. Der er nemlig sket noget ved denne store Sags Indbringelse, Videreførelse og endelige Fald paa de faa Stemmer, det faldt paa, og selv de, der ikke vil erkende det, vil hurtigt opdage det.

Der har været Røster fremme om, at der ikke var vist Bondestanden tilstrækkeligt Hensyn ved den nye Grundlov, og at det var derfor, Forslaget faldt. Dertil maa siges, at der ikke er et Punkt i Forslaget, der stiller Bondestanden eller nogen anden Stand i Danmark ringere end den nugældende Grundlov. Hvis Venstre vil nævne Nedsættelsen af Valgretsaldere, er det uforstaaeligt, at den skulde have en Brod specielt imod Bønderne. I øvrigt blev Venstre spurgt, om det var parat til at forhandle paa Grundlag af et Etkammer og 25 Aars Valgret, men med Bortfald af alle Undtagelsesbestemmelserne i Venstres Forslag. Dertil svarede: Forslaget er en Helhed; der kan forhandles om Enkeltheder, men det kan ikke slaas i Stykker. I Virkeligheden har Venstre altsaa ved Saboteringen af Grundloven opnaaet, at Mindretallets Ret til at kræve Folkeafstemning er bortfaldet. I den gældende Forfatning findes som bekendt intet af denne Art, og man kan vel tilføje, at saa længe Venstre var ved Magten og havde Flertallet i begge Ting, var de ikke Kostforagtere i at benytte dette Flertal.

Selv om Grundlovsforslaget altsaa nu er faldet, vil Kampen om det blive staaende som en Episode i dansk Historie, som det kan være interessant nok at trænge til Bunds i. Ved den allerførste Generaldebat i Kommissionen, da Regeringspartierne stod paa Etkammer-Standpunkt og det ærede Medlem Hr. Christmas Møller paa det, han kaldte Tokammer-Traditionen, var det det ærede Medlem Hr. Brorsen, der nævnte, at der jo fandtes Lande med et Etkammersystem, hvor der alligevel fandt en Deling Sted i to Afdelinger, Norge og Island. Det var ogsaa det ærede Medlem Hr. Brorsen, der erklærede, at Venstre kunde gaa med til Afskaffelsen af 35 Aars Valg-